

סגירת חשבון עם פקיד השומה

רמי אריה, עו"ד ורו"ח

בעלי עסקים מנוסים המגישים דוחות שנתיים למס הכנסה יודעים כי הגשת הדו"ח ואפילו קבלת שומה זמנית או החזר מס, לא מבטיחים להם כי הדו"ח יאושר על ידי פקיד השומה כפי שהגישו אותו. שכן, לפקיד השומה הסמכות לפי פקודת מס הכנסה לבדוק דוחות ולאשרם, או להוציא לעסקים שומות לפי מיטב שפיטתם עם חבות מס גבוהה בהרבה מזו שדווחה.

סמכות זו של פקיד השומה להוציא שומות שפיטה, מוגבלת עד שלוש שנים מתום שנת המס שבה הוגש הדו"ח השנתי. לכן, לגבי דוחות של שנת 2008 שהוגשו במהלך שנת 2009 יכול היה פקיד השומה להוציא שומה לפי מיטב השפיטה רק עד ליום 31.12.2012.

לכן, עם תחילת שנת 2013, אם אתם מקבלים שומות מס לפי מיטב שפיטה לשנת 2008, הם בטלות מכוח התיישנות. כך נקבע במספר פסיקות של בהמ"ש העליון שניתנו בעניין זה בשנים האחרונות.

ביום 6.1.2013 ניתנה פסיקה נוספת בעניין על ידי בהמ"ש העליון [ברע"א 429/12 יגאל דור און נגד מס הכנסה פקיד שומה](#), לפיה אפילו אם הודעה של פקיד השומה בזמן החוקי כי הוא אינו מקבל את הדוח השנתי ומתכוון להוציא לעסק שומה לפי מיטב השפיטה, אינה מספיקה כדי לעצור את מרוץ ההתיישנות.

בהמ"ש קבע כי רק מועד קבלת השומה לפי מיטב השפיטה עצמה בידי בעל העסק, קובעת האם השומה התיישנה או לא. כלומר, אם השומה לשנת 2008 התקבלה אצל בעל העסק רק במהלך 2013 היא התיישנה, אפילו אם פקיד השומה הודיע בכל דרך אחרת, למעט הוצאת שומה ונימוקי שומה מפורטים, על כוונתו להוציא את השומה עד 31.12.2012.

לאור חשיבות העניין נפנה לפסיקת בהמ"ש [בעניין משה סמי \(ע"א 5954/04\)](#) שם נקבע כי מרוץ הזמנים נפסק רק כאשר נתן פקיד השומה החלטה וזו הועברה לידיעת הנישום. בכך תוגשם התכלית שעומדת ביסוד קביעת סד הזמנים: צמצום חוסר הוודאות בה שרוי מי שטרם ניתנה בעניינו החלטה.

[בעניין איקאפוד \(דנ"א 3993/07\)](#) נידון היבט התחולה של עניין סמי. נקבע, בדעת הרוב, כי ההלכה שנפסקה בעניין סמי תחול באופן רטרואספקטיבי מיום 23.5.2004 (הוא יום מתן פסק הדין בבית המשפט המחוזי, שעליו הוגש הערעור בעניין סמי). כלומר, הלכת סמי תחול גם על הליכי מס שבהם נתן פקיד השומה החלטה מיום 23.5.2004 והלאה.

[בעניין דור-און \(רע"א 429/12\)](#) נקבע כי בגלל שהחלטת פקיד השומה הועברה לידיעת הנישום לאחר המועד הקבוע בחוק, ולמרות שבעל העסק ידע עוד קודם לכן על כוונה עקרונית – כך נטען על ידי פקיד השומה - לתת החלטה בעניינו, ואף על מגמתה של החלטה, יפסלו כל השומות על הסף.

בהמ"ש העליון דחה את טענות פקיד השומה כי מדובר על הליכים שהתנהלו בתקופת "בין השמשות", כאשר עדיין שררה הלכת ביר וטרם ניתן פסק הדין של בית המשפט העליון בעניין סמי. שנית, כי נערכה תרשומת ובה צוין, ברמת פירוט כזו או אחרת, מהן עיקרי ההחלטות שבכוונת פקיד השומה לקבל. ולבסוף, כי הנישומים ידעו – ושוב, ברמת פירוט משתנה מתיק לתיק - מהי ההחלטה שפקיד השומה עתיד לקבל בעניינם.

באופן ברור נקבע על ידי בהמ"ש כי הרצון להתמקד בתקופת "בין השמשות" ולהחיל עליה כללים מיוחדים - אין לו עיגון בדין ולא אחיזה בפסיקה. לכן, שומות שלא התקבלו על ידי הנישומים בעלי העסקים במועד בחוק, לגבי שנת 2008 עד סוף שנת 2012 בטלות על הסף.